

**Національна академія педагогічних наук України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання завдань самостійної роботи з дисципліни
“ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ”

Для здобувачів ступеня доктора філософії на третьому
(освітньо-науковому) рівні вищої освіти в галузі 01 “Освіта / педагога”
за спеціальністю 011 “Освітні, педагогічні науки”

Тема 1. Ідеал «наставника-вчителя» у духовній та світській системах Києво-Могилянської академії. Розвиток педагогічної майстерності в духовних закладах освіти України.

Завдання 1. Підготуватися до дискусії: “Роль релігійної освіти у розвитку педагогічної майстерності викладача”.

Завдання 2. Скласти хронологію становлення релігійної освіти в Україні.

Завдання 3. Окреслити вимоги до опису педагогічного портрету на прикладі постатей з історії Києво-Могилянської Академії.

Література:

1. Лавріненко О.А. Історія педагогічної майстерності: навч. посіб. для студентів педагогічних ВНЗ, аспірантів, вчителів. – К.: Богданова А.М., 2009. – 328 с.
2. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії: навч. посіб. для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навчальних закладів. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
3. Українська педагогіка в персоналіях: У 2-х кн.: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закл. Кн. 1: X – XIX ст. / За ред. О.В.Сухомлинської. – К.: Либідь, 2005. – 549, [3] с.
4. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / М.М. Закович, І.А. Зязюн, О.М. Смашко та ін; За ред. М.М. Заковича. – К.: Знання, 2002 – 558 с.
5. Дем’яненко Н.М. Загальнопедагогічна підготовка вчителя в Україні (XIX – перша третина XX ст.): [Монографія] / Н.М. Дем’яненко. – К.: ІЗМН, 1998. – 328 с.
6. Дем’яненко Н.М. Ретроспектива педагогічної освіти в Україні (XIX – початок XX ст.): [Монографія] / Н.М. Дем’яненко, І.П.Важинський. – М.: МПА, 2002. – 240 с.

Методичні вказівки:

1. Зробити аналіз стародруків та давніх писемних джерел з проблем розвитку релігійних закладів в історичному поступі України.
2. Здійснити статистичний опис дисциплін психолого-педагогічного циклу в духовних семінаріях України XIX – початку XX ст.
3. Провести вибірку статей, присвячених становленню освіти в регіональних періодичних виданнях та окремо в Полтавських, Чернігівських, Київських “Спархіальних відомостях”.
4. Розкрити підходи З. Хижняк, Т. Усатенко, Н. Дем’яненко, А. Бойко – сучасних істориків педагогіки до методики опису персоналій Києво-Могилянської академії.
5. Скласти хронологію розвитку педагогічної освіти в Києво-Могилянській академії та навчитися грамотно виділяти етапи освітнього поступу на прикладі цього вищого закладу освіти.

Тема 2. Вплив українського театру на розвиток професіоналізму вчителя. Українська народна пісня та її значення у формуванні педагогічної майстерності вчителів.

Завдання 1. Підготуватися до презентації: “Видатні українські театральні педагоги”.

Завдання 2. Визначити основні принципи театральної педагогіки в Україні середини ХІХ – середини ХХ ст. Педагогічні основи “Театру корифеїв”, театру “Березіль”.

Завдання 3. Українські народні, історичні, побутові пісні. Їх роль у вихованні підростаючого покоління.

Завдання 4. Скласти опис української колисанки та її роль у педагогічному навчованні, розвитку почуттів і смаку дитини.

Література:

1. Лавріненко О.А. Педагогічна майстерність в історико-педагогічному вимірі: теорія, практика, поступ: монографія. – К.: Богданова А.М., 2009. – 328 с.
2. Лазарев М.О. Основи педагогічної творчості: Навч. посібник для пед. ін-тів та системи підвищення кваліфікації вчителів / М.О.Лазарев. – Суми: ВВП “Марія”-ЛТД, 1993. – 144 с.
3. Левківський М.В. Історія педагогіки: Підручник / М.В. Левківський. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 360 с.
4. Лещенко М.П. Щастя дитини – єдине дійсне щастя на землі: До проблеми педагогічної майстерності: Навч.-метод. посібник / М.П.Лещенко. – К.: АСМІ, 2003. – Ч. І. – 304 с.
5. Соломаха С.О. Розвиток педагогічної майстерності викладачів музичного мистецтва та світової художньої культури: посібник . – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 158 с.
6. Шаталов В.Ф. Учить всех, учить каждого / В.Ф. Шаталов // Учитель: Статті. Документи. Педагогический поиск. Воспоминания. Страницы литературы / Под ред. Д.Л. Брудного. – М.: Политиздат, 1991. – 350, [1] с.
7. Шлях до майстерності: Кн. для вчителя / В.Ф. Паламарчук, Е.Б.Бочковський, О.І. Забокрицька та ін.; За ред. В.Ф. Паламарчук. – К.: Освіта, 1995. – 128 с.

Методичні вказівки:

1. На основі аналізу спеціально-наукової літератури здійснити аналіз постатей в українському театрі, які здійснили помітний внесок у підготовку вчителя.
2. На основі опанування системи К.О. Станіславського здійснити міні-постановку (міні-спектакль) у творчих групах, застосовуючи методику перспективних ліній та методи театралізації в педагогічній бесіді.

3. Продемонструвати аудиторії колискову (Леся Українка) та визначити її вплив на розвиток дитини. Обґрунтувати сутність мелодики, обертонів, гармонії в діяльності викладача ВНЗ.
4. Здійснити характеристику української народної пісні, думи, балади та довести її цінність з огляду на виховання підростаючого покоління.

Тема 3. Елементи режисури педагогічної дії в жіночих закладах освіти України кінця XIX – на початку XX ст.

Завдання 1. Підготуватися до обговорення питання: “Вплив жіночої освіти на формуванні професійної майстерності вчительки в кінці XIX–першій чверті XX ст.”.

Завдання 2. Опрацювати тему: “Історія розвитку жіночої освіти в Україні”.

Завдання 3. Скласти професійний портрет учителя-режисера, актора, наставника.

Завдання 4. Добрати етюди з режисури педагогічної дії наставниць-вчительок (на матеріалах поступу Київського Фребелівського інституту).

Література:

1. Антонович Д.В. Триста років українського театру (1619–1919) / Д.В. Антонович. – Прага: український видавничий фонд, 1925. – 273 с.
2. Лавріненко О.А. Педагогічна майстерність в історико-педагогічному вимірі: теорія, практика, поступ: монографія. – К.: Богданова А.М., 2009. – 328 с.
3. Лазарев М.О. Основи педагогічної творчості: Навч. посібник для пед. ін-тів та системи підвищення кваліфікації вчителів / М.О.Лазарев. – Суми: ВВП “Марія”-ЛТД, 1993. – 144 с.
4. Левківський М.В. Історія педагогіки: Підручник / М.В. Левківський. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 360 с.
5. Станиславский К.С. Моя жизнь в искусстве / Константин Сергеевич Станиславский.– М. : Искусство, 1983. – 424 с.
6. Шлях до майстерності: Кн. для вчителя / В.Ф. Паламарчук, Е.Б.Бочковський, О.І. Забокрицька та ін.; За ред. В.Ф. Паламарчук. – К.: Освіта, 1995. – 128 с.

Методичні вказівки:

1. Підготуватися до проведення тестів на дослідження рівня сформованості режисерських та акторських умінь.
2. Виокремити комплекс прав на розвиток режисури педагогічної дії в жіночих нижчих закладах освіти та жіночих вищих навчальних закладах України в середині XIX – на початку XX ст.

3. Прокоментувати засоби театралізації в освітньому процесі Фребелівського педагогічного інституту та їх вплив на розвиток педагогічної майстерності жінки-вчителя.
4. Скласти характеристику здатності педагога здійснювати режисуру власної дії-взаємодії та режисуру взаємодії з учнями.

Тема 4. Витоки становлення кафедр педагогічної майстерності у ВНЗ України. Персоналії в теорії та практиці педагогічної майстерності.

Завдання 1. Розробити періодизацію розвитку педагогічної майстерності (середина ХХ – початок ХІХ ст.).

Завдання 2. Підготуватися до обговорення проблеми: “Перешкоди та бар’єри на шляху реалізації та втілення досвіду впровадження педагогічної майстерності в сучасну систему підготовки вчителя в Україні”.

Завдання 3. Складання словника “Персоналії в педагогічній майстерності (середина ХVІ – початок ХІХ ст.)”.

Література:

1. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: наук.-метод. посіб. – К.: МАУП, 2000. – 312 с.
2. Лавріненко О.А. Історія педагогічної майстерності: навч. посіб. для студентів педагогічних ВНЗ, аспірантів, вчителів. – К.: Богданова А.М., 2009. – 328 с.
3. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії: навч. посіб. для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навчальних закладів. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
4. Українська педагогіка в персоналіях: У 2-х кн.: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закл. Кн. 1: Х – ХІХ ст. / За ред. О.В.Сухомлинської. – К.: Либідь, 2005. – 549, [3] с.
5. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / М.М. Закович, І.А. Зязюн, О.М. Смашко та ін; За ред. М.М. Заковича. – К.: Знання, 2002 – 558 с.
6. Дем’яненко Н.М. Загальнопедагогічна підготовка вчителя в Україні (ХІХ – перша третина ХХ ст.): [Монографія] / Н.М. Дем’яненко. – К.: ІЗМН, 1998. – 328 с.
7. Дем’яненко Н.М. Ретроспектива педагогічної освіти в Україні (ХІХ – початок ХХ ст.): [Монографія] / Н.М. Дем’яненко, І.П.Важинський. – М.: МПА, 2002. – 240 с.

Методичні вказівки:

1. Визначити основні підходи до складання періодизації становлення кафедр педагогіки у ВНЗ України. Здійснити порівняльний аналіз мережі кафедр педагогіки в країнах Західної та Східної Європи в ХХ – на початку ХІХ ст.
2. Підготувати презентацію “Історія кафедри педагогічної майстерності в Полтавському педагогічному ВНЗ”. Визначити пріоритети наукового доробку кафедри.
3. Окреслити проблематику досліджень, присвячених педагогічним персоналіям в Україні та за її межами. Визначити персоніографічні засади опису персоналії.
4. Розкрити вплив сучасних теоретиків та практиків педагогічної галузі на освітній поступ держави.

Тема 5. Ідеї педагогіки добра у творчій спадщині І.А. Зязюна (1938 – 2014 рр.)

Завдання 1. Підготуватися до обговорення питання: “Ідеї педагогіки добра у творчій спадщині І.А. Зязюна”.

Завдання 2. Здійснити історико-ретроспективний аналіз розвитку ідей педагогічної майстерності як домінантної складової в педагогічній спадщині І.А. Зязюна.

Завдання 3. Провести аналіз підручника “Педагогічна майстерність” з огляду на можливість використання в системі підвищення фахової й професійної майстерності викладачів ВНЗ.

Література:

1. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: наук.-метод. посіб. – К.: МАУП, 2000. – 312 с.
2. Лавріненко О.А. Історія педагогічної майстерності: навч. посіб. для студентів педагогічних ВНЗ, аспірантів, вчителів. – К.: Богданова А.М., 2009. – 328 с.
3. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії: навч. посіб. для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навчальних закладів. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
4. Педагогічна майстерність : Підручник / За ред. І.А. Зязюна. — 3-тє вид., допов. і переробл. — К. : Богданова А.М., 2008.
5. Педагогічна майстерність : Хрестоматія / За ред. І.А. Зязюна. — К. : Богданова А.М., 2008.
6. Педагогічна майстерність : Хрестоматія / За ред. І.А. Зязюна. — К. : Вища школа, 2006.
7. Словник термінології з педагогічної майстерності. — Полтава : Полтава, 1995. — 64 с.

Методичні вказівки:

1. Розробити презентацію: “І.А. Зязюн – фундатор педагогічної майстерності в Україні”, використовуючи матеріали бібліотеки ІПОД НАПН України.
2. Скласти періодизацію педагогічної персоналії – життєвий та науковий шлях І.А. Зязюна.
3. Ознайомитися з основними працями І.А. Зязюна з проблем розвитку психопедагогіки як науки в Україні.
4. Підготувати есе: “Вплив української народної пісні на особистість І.А. Зязюна”.